

اشاریہ منظوماتِ اقبال

خالد ندیم*

کلامِ اقبال کی اشاریہ سازی کے سلسلے میں ہونے والے اب تک کے کام کو تسلی بخش قرار دیا جاسکتا ہے۔ محققین، اساتذہ کرام اور طلبہ کی طرف سے اقبال کے اردو اور فارسی کلام کے مختلف اشاریے ترتیب دیے گئے، جن کی اہمیت و افادیت مسلمہ ہے۔ اس سلسلے میں الفاظ، موضوعات، تمبیجات اور تراکیب؛ مصارع و اشعار اور منظومات و غزلیات کے متعدد اشاریے مرتب ہو چکے ہیں؛ مثلاً کلیدِ اقبال^۱، اشاریہ کلیاتِ اردو^۲، اشاریہ کلیاتِ فارسی^۳، اشاریہ ہای آثارِ منظومِ اقبال^۴، کشف الابیاتِ اقبالِ فارسی^۵، اشاریہ کلامِ اقبالِ اردو^۶، جوئے شیر^۷، کلیدِ اقبال^۸، اشاریہ کلامِ اقبال^۹، اشاریہ کلامِ اقبالِ اردو^{۱۰}، کلید کلیاتِ اقبالِ اردو^{۱۱}، کشف کلیاتِ اقبالِ فارسی^{۱۲}، اشاریہ کلیاتِ باقیاتِ شعراِ اقبال^{۱۳}، جوئے روان^{۱۴} اور شعر دلاویز^{۱۵} و دیگر۔ بلاشبہ یہ سب اشاریے بڑی محنت اور محبت سے مرتب کیے گئے اور ان سے ماہرین و محققین اقبالیات اور کلامِ اقبال کے سنجیدہ قارئین کو مستفیض و مستفید ہونے کا خاطر خواہ موقع ملا۔ جیسا کہ سب جانتے ہیں کہ علم و ادب کے میدانوں میں امکانات کبھی ختم نہیں ہوتے اور نہ ہی تحقیق کا در کبھی بند ہوا ہے۔ کلامِ اقبال کے بالعموم اردو اور فارسی کے الگ الگ اشاریے ترتیب دیے گئے ہیں، جن سے صرف اشعار کی تلاش میں مدد ملتی ہے، لیکن اگر کبھی کسی نظم کو تلاش کرنا مقصود ہو تو اس کے لیے یہ مجموعے معاون ثابت نہیں ہوتے، چنانچہ کلامِ اقبال کی اشاریہ سازی کے حوالے سے منظوماتِ اقبال کے اشاریے کی کمی محسوس کرتے ہوئے یہ ابتدائی کاوش پیش کی جا رہی ہے۔

زیر نظر اشاریہ اشعار کی کلید نہیں، بلکہ یہ اقبال کی جملہ اردو، فارسی منظومات پر مشتمل اشاریہ ہے۔ جیسا کہ اردو اور فارسی کلام کو کئی ادارے شائع کر چکے ہیں اور ان اداروں کی طرف سے بھی کئی ایک اشاعتیں منصوبہ شدہ پر آچکی ہیں، ایسے میں کسی اشاریے کی ترتیب کے وقت یہ فیصلہ کرنا نہایت ضروری ہو جاتا ہے کہ کن کن اداروں کی کون کون سی اشاعتیں عہد حاضر میں قارئین کے ذوق کی تسکین کے لیے کتب خانوں یا گھروں میں موجود ہیں، چنانچہ اس نکتے پر ماہرین اقبالیات سے مشاورت کے بعد کلیاتِ اقبالِ اردو اور اس میں شامل اردو مجموعوں (بانگِ درا، بالِ جبریل، ضربِ کلیم،

* ایسوسی ایٹ پروفیسر، شعبہ اردو، سرگودھا یونیورسٹی پاکستان

ارمغانِ حجاز اردو کے لیے شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور (۱۹۷۵ء اور مابعد) اور اقبال اکادمی پاکستان، لاہور (۱۹۹۰ء اور مابعد)؛ کلیات اقبال فارسی اور اس میں شامل فارسی مجموعوں (اسرارِ خودی، رموزِ بے خودی، پیام مشرق، زبور عجم، جاوید نامہ، مسافر، پس چہ باید کرد اے اقوامِ شرق، ارمغانِ حجاز فارسی) کے لیے شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور (۱۹۹۰ء اور مابعد) اور اقبال اکادمی پاکستان، لاہور (۱۹۹۰ء اور مابعد) کی اشاعتوں کو پیش نظر رکھا گیا ہے۔

اختصار کے پہلو کو ملحوظ رکھتے ہوئے آئندہ صفحات میں اشاعتوں کی نشان دہی کے لیے شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور کو 'ع' اور اقبال اکادمی پاکستان، لاہور کو 'ا' سے تعبیر کیا گیا ہے۔

ہر نظم کے سامنے مجموعہ کلام کا نام دیا گیا ہے۔ مجموعہ کلام کے بعد 'ع' یا 'ا' اکادمی کے تحت صفحہ نمبر کا اندراج کیا گیا ہے۔ یہ وضاحت ضروری معلوم ہوتی ہے کہ اردو یا فارسی متداول نظم کے لیے اردو یا فارسی کلیات کے صفحہ نمبر کے بجائے اس خاص مجموعے کا صفحہ نمبر دیا گیا ہے، جس میں یہ نظم شامل ہے۔

کلیات اقبال (فارسی) کے 'ع' اڈیشن کی کتابت املاے بر عظیم کے مطابق ہے، جب کہ اکادمی اڈیشن املاے ایران کے مطابق، چنانچہ زیر نظر اشاریے کے املائی نظام میں قارئین کی سہولت کے لیے 'ع' اڈیشن کی پیروی کی گئی ہے۔

واضح رہے کہ ایک عنوان پر ایک سے زائد منظومات کی صورت میں عنوان کے بعد ہر ایک کا پہلا پہلا مصرع بھی دے دیا گیا ہے، تاکہ قاری اپنی مطلوبہ نظم تک سہولت پہنچ جائے۔ یہ بھی خیال رکھا گیا کہ منظومات کے ذیلی عنوانات دیتے وقت قوسین میں نظم کا نام بھی درج کر دیا، تاکہ عنوان نظم اور ذیلی عنوان میں امتیاز باقی رہے۔

اس بات کا اعتراف ضروری معلوم ہوتا ہے کہ یہ اشاریہ استاد مکرم ڈاکٹر رفیع الدین ہاشمی کی ایک آرزو کے احترام میں

ترتیب دیا گیا ہے۔

عنوان نظم رجز و نظم	مجموعہ کلام	ع	اکادمی
آج اور کل	ضربِ کلیم	۱۴۱	۱۵۳
آدم	ضربِ کلیم	۵۷	۷۰
آزادی	ضربِ کلیم	۶۱	۷۵
آزادی افکار	بالِ جبریل	۱۶۸	۱۷۴
آزادی بحر	پیام مشرق	۲۱۷	۱۶۲
آزادی شمشیر کے اعلان پر	ضربِ کلیم	۲۷	۳۹

۸۹	۷۵	ضربِ کلیم	آزادی فکر
۱۰۷	۹۵	ضربِ کلیم	آزادی نسواں
۱۴۳	۱۴۳	جاوید نامہ	آشکارا می شود روح ہندوستان (فلک زحل)
۵۸	۴۳	بانگِ درا	آفتاب
۶۴	۴۸	بانگِ درا	آفتابِ صبح
۸۴	۷۰	ضربِ کلیم	آگاہی
۱۴۹	۱۴۹	جاوید نامہ	آں سوے افلاک
۳۴	۲۷	ارمغانِ اردو	آوازِ غیب
۱۰۱	۹۱	بانگِ درا	ابر
۴۱	۲۷	بانگِ درا	ابر کو ہزار
۱۰۱	۱۲۶	ارمغانِ فارسی	ابلیس خاکی و ابلیس ناری (حضورِ عالمِ انسانی)
۱۵۸	۱۴۶	ضربِ کلیم	ابلیس کا فرمان اپنے سیاسی فرندوں کے نام
۱۶۸	۱۶۲	بالِ جبریل	ابلیس کی عرضداشت
۹	۵	ارمغانِ اردو	ابلیس کی مجلسِ شوریٰ
۱۶۲	۱۵۶	بالِ جبریل	ابوالعلماءِ معری
۱۵۷	۱۴۵	ضربِ کلیم	ابنِ سینیا
۱۱۴	۱۰۲	ضربِ کلیم	اپنے شعر سے
۳۴	۲۲	ضربِ کلیم	اجتہاد
۷۷	۶۴	ضربِ کلیم	احکامِ الہی
۱۱۰	۱۱۰	جاوید نامہ	احوالِ دوشیزہٴ مرغ..... (فلکِ مرغ)
۱۲۵	۱۱۵	بانگِ درا	اخترِ صبح
۱۱۵	۱۰۳	ضربِ کلیم	ادبیات
۱۵۱	۱۴۵	بالِ جبریل	اذان
۲۳۵	۲۲۳	بانگِ درا	ارتقا
۷۳	۷۲	جاوید نامہ	ارض ملکِ خداست (فلکِ عطارد)

۸۸	۹۱	اسرار و رموز	ارکان اساسی ملیہ اسلامیہ
۱۱۷	۱۱۵	جاوید نامہ	ارواحِ جلیلیہ علاج و غالب و..... (فلکِ مشتری)
۱۴۱	۱۴۱	جاوید نامہ	ارواحِ رذیلیہ کہ با ملک و ملت غداری..... (فلکِ زحل)
۹۷	۸۴	ضربِ کلیم	اساتذہ
۸۵	۷۲	ضربِ کلیم	اسرارِ پیدا
۴۳	۳۰	ضربِ کلیم	اسلام
۲۶۵	۲۵۳	بانگِ درا	اسیری
۷۵	۶۲	ضربِ کلیم	اشاعتِ اسلام، فرنگستان میں
۶۴	۶۴	جاوید نامہ	اشتراک و ملوکیت (فلکِ عطارد)
۱۴۸	۱۳۶	ضربِ کلیم	اشتراکیت
۲۸	۳۳	پس چہ باید	اشکے چند بر افتراق ہندیاں
۲۱	۹	ضربِ کلیم	اعلیٰ حضرت نواب سرحمد اللہ خاں.....
۴۶	۳۳	ضربِ کلیم	افرنگ زدہ
۷۷	۹۵	پیامِ مشرق	افکارِ انجم
۱۳۰	۱۱۸	ضربِ کلیم	اقبال
۸۳	۶۹	ضربِ کلیم	اقوامِ مشرق
۱۰۰	۱۲۳	پیامِ مشرق	اگر خواہی حیات اندر خطر زری
۱۴۲	۱۱۹	بالِ جبریل	الارض لله
۱۰۶	۹۶	بانگِ درا	التجائے مسافر
۱۴۷	۱۵۶	اسرار و رموز	الله الصمد (خلاصہ مطالبِ مثنوی و تفسیر سورہٴ اخلاص)
۱۰۴	۱۲۹	پیامِ مشرق	الملک لله
۶۸	۷۱	اسرار و رموز	الوقت سیف
۶۷	۵۴	ضربِ کلیم	الہام و آزادی
۶۲	۴۹	ضربِ کلیم	امامت
۹۵	۸۲	ضربِ کلیم	امتحان

۷۷	۶۳	ضربِ کلیم	امراے عرب سے
۱۲۲	۱۱۰	ضربِ کلیم	امید
۶۲	۷۰	ارمغانِ فارسی	انا الحق (حضور ملت)
۱۶۳	۱۵۱	ضربِ کلیم	انتداب
۶۲	۶۵	اسرار و رموز	اندر ز میر نجات نقشبند المعروف باباے صحرائی.....
۷۰	۵۴	بانگِ درا	انسان اور بزمِ قدرت
۱۳۶	۱۲۶	بانگِ درا	انسان..... قدرت کا عجیب یہ تم ہے
۱۹۰	۱۷۹	بانگِ درا	انسان..... منظر چمنستاں کے زیبا ہوں کہ نازیبا
۱۴۹	۱۳۷	ضربِ کلیم	انقلاب
۱۲۸	۱۱۶	ضربِ کلیم	اہرامِ مصر
۱۰۱	۱۰۱	جاوید نامہ	اہل مرتع (فلک مرتع)
۱۵۶	۱۴۴	ضربِ کلیم	اہلِ مصر سے
۱۲۴	۱۱۲	ضربِ کلیم	اہلِ ہنر سے
۷۱	۵۸	ضربِ کلیم	اے پیرِ حرم
۶۱	۴۸	ضربِ کلیم	اے رُوحِ محمدؐ!
۷۲	۸۵	ارمغانِ فارسی	اے فرزندِ صحرا (حضور ملت)
۱۴۲	۱۳۱	ضربِ کلیم	ایجادِ معانی
۶۲	۴۶	بانگِ درا	ایک آرزو
۱۶۷	۱۵۵	ضربِ کلیم	ایک بحری فزاق اور سکندر
۱۰۲	۹۲	بانگِ درا	ایک پرندہ اور جگنو
۴۵	۳۱	بانگِ درا	ایک پہاڑ اور گلہری
۱۷۲	۱۶۱	بانگِ درا	ایک حاجی مدینے کے راستے میں
۲۵۲	۲۳۸	بانگِ درا	ایک خط کے جواب میں
۱۰۴	۹۲	ضربِ کلیم	ایک سوال
۱۳۸	۱۲۸	بانگِ درا	ایک شام

۳۰	۱۸	ضربِ کلیم	ایک فلسفہ زدہ سیدزادے کے نام
۴۶	۳۲	بانگِ درا	ایک گائے اور بکری
۲۳۱	۲۱۹	بانگِ درا	ایک مکالمہ
۴۳	۲۹	بانگِ درا	ایک مکڑا اور مکھی
۱۲۳	۱۱۹	بالِ جبریل	ایک نوجوان کے نام
۱۷۲	۱۶۶	بالِ جبریل	بانو مرید
۱۵۲	۲۰۰	پیامِ مشرق	بارن
۱۰۳	۹۳	بانگِ درا	بچہ اور شمع
۴۹	۳۴	بانگِ درا	بچے کی دُعا
۵۹	۶۵	ارمغانِ فارسی	بہقِ دل بندہ و راہِ مصطفیٰ رو (حضورِ ملت)
	۸	۲	زبورِ عجم
۴	۶	پس چہ باید	بخوانندہ کتاب
۲۱	۱۵	ارمغانِ اردو	بڑھے بلوچ کی نصیحت بیٹے کو
۱۰۴	۱۰۳	جاوید نامہ	برآمدنِ انجم شناس مرتبہ از رصد گاہ (فلک مرتب)
۶۸	۷۹	پس چہ باید	برمزارِ حضرت احمد شاہ بابا علیہ رحمۃ.....
۶۳	۷۱	پس چہ باید	برمزارِ سلطان محمود
۵۸	۶۳	پس چہ باید	برمزارِ شہنشاہِ بابر خلد آشیانی
۷۹	۹۶	ارمغانِ فارسی	برہمن (حضورِ ملت)
۱۸۵	۱۷۳	بانگِ درا	بزمِ انجم
۱۰۰	۱۲۴	ارمغانِ فارسی	بگوا بلیس را (حضورِ عالمِ انسانی)
۱۵۵	۱۴۵	بانگِ درا	بلادِ اسلامیہ
۹۰	۸۰	بانگِ درا	بلادِ چک اشٹا جو ستارہ ترے مقدر کا
۲۵۵	۲۴۱	بانگِ درا	بلادِ لکھا ہے ایک مغربی حق شناس نے
۱۵۳	۱۴۱	ضربِ کلیم	بلشو یک روس
	۱۱۳	۱۷۹	زبورِ عجم

۱۰۸	۱۳۴	پیامِ مشرق	بندگی
۷۱	۸۹	پیامِ مشرق	بوئے گل
۱۰۹	۱۳۶	پیامِ مشرق	بہ مبلغِ اسلام در فرنگستان
۱۰۵	۱۲۹	ارمغانِ فارسی	بہ یارانِ طریق
۱۰۶	۱۳۱	پیامِ مشرق	بہشت
۸۸	۷۴	ضربِ کلیم	بیداری
۱۵۴	۲۰۳	پیامِ مشرق	پٹوئی
۱۰۵	۹۳	ضربِ کلیم	پردہ
۵۲	۳۷	بانگِ درا	پرندے کی فریاد
۱۶۹	۱۶۳	بالِ جبریل	پرواز
۱۱۸	۱۱۵	بالِ جبریل	پروانہ اور گگنو
۳۷	۴۳	پس چہ باید	پس چہ باید کرداے اقوامِ شرق
۱۶۴	۱۵۸	بالِ جبریل	پنجاب کے پیرزادوں سے
۱۵۸	۱۵۲	بالِ جبریل	پنجاب کے دہقان سے
۷۴	۶۱	ضربِ کلیم	پنجابی مسلمان
۸۲	۱۰۲	پیامِ مشرق	پند باز یا بچہ خویش
۲۶۲	۲۴۹	بانگِ درا	پھول
۱۳۱	۱۱۹	ضربِ کلیم	پھول (صبحِ چمن)
۱۶۹	۱۵۸	بانگِ درا	پھول کا تحفہ عطا ہونے پر
۲۵۷	۲۴۳	بانگِ درا	پھولوں کی شہزادی
۱۴۵	۱۸۷	پیامِ مشرق	پیام..... از من اے باد صبا گوے بداناے فرنگ
۱۲۳	۱۱۳	بانگِ درا	پیام..... عشق نے کر دیا تجھے ذوقِ تپش سے آشنا
۷۲	۵۶	بانگِ درا	پیامِ صبح
۱۳۹	۱۲۹	بانگِ درا	پیامِ عشق
۶۷	۷۸	ارمغانِ فارسی	پیامِ فاروق (حضورِ ملت)

۷۹	۷۸	جاوید نامہ	پیغامِ افغانی باملت روسیہ (فلک عطارد)
۱۳۸	۱۳۴	بالِ جبریل	پیرو مرید
۱۱۵	۱۰۲	ضربِ کلیم	پیرس کی مسجد
۲۱	۱۵	پیامِ مشرق	پیش کش: بحضور اعلیٰ حضرت امیر امان اللہ خان.....
۷۹	۸۱	اسرار و رموز	پیش کش: بحضور ملت اسلامیہ
۱۵۶	۲۰۷	پیامِ مشرق	پیغامِ برگساں
۱۸۰	۱۸۳	جاوید نامہ	پیغامِ سلطان شہید..... (آسوں کے افلاک)
۲۶۱	۲۴۸	بانگِ درا	پیوستہ رہ شجر سے، امید بہار رکھ
۱۶۰	۱۵۵	بالِ جبریل	تاتاری کا خواب
۱۱۳	۱۰۰	ضربِ کلیم	تخلیق
۱۱۱	۱۱۱	جاوید نامہ	تذکیرِ نبیہ مرخ (فلک مرخ)
۱۷۰	۱۵۹	بانگِ درا	ترانہ ملی
۹۳	۸۳	بانگِ درا	ترانہ ہندی
۹۲	۷۹	ضربِ کلیم	تر بیت
۷۶	۹۱	ارمغانِ فارسی	ترکِ عثمانی (حضور ملت)
۶۸	۸۵	پیامِ مشرق	تسخیرِ فطرت
۶۵	۵۲	ضربِ کلیم	تسلیم و رضا
۴۷	۳۴	ضربِ کلیم	تصوف
۲۳	۱۷	ارمغانِ اردو	تصویر و تصور
۸۲	۶۸	بانگِ درا	تصویرِ درد
۲۳۳	۲۲۱	بانگِ درا	تضمین بر شعر ابوطالب کلیم
۱۶۵	۱۵۴	بانگِ درا	تضمین بر شعر انیسوی شاملو
۲۵۷	۲۴۴	بانگِ درا	تضمین بر شعر صائب
۸۰	۹۸	ارمغانِ فارسی	تعلیم (حضور ملت)
۲۲۲	۲۰۹	بانگِ درا	تعلیم اور اس کے نتائج

۵۹	۴۶	تقدیر..... اے خدائے کن فکاں! مجھ کو نہ آدم سے میرے ضربِ کلیم
۳۶	۲۴	تقدیر..... نا اہل کو حاصل ہے کبھی قوت و جبروت
۸۳	۱۰۲	تلاشِ رزق (حضورِ ملت)
۸۹	۱۰۷	تہمید (حضورِ عالمِ انسانی)
۵	۷	تہمید..... پیرِ رومی مرشدِ روشن ضمیر
۲۳	۱۱	تہمید..... نذیر میں، نہ حرم میں خودی کی بیداری
۱۵	۱۳	تہمیدِ آسمانی
۱۸	۱۷	تہمیدِ زمینی
۲۸	۱۶	تن بہ تقدیر
۹۶	۱۱۸	تنہائی..... بہ بحرِ فتم و گفتیم بہ موجِ بیتا بے
۱۳۹	۱۲۹	تنہائی..... تنہا شب میں ہے حزیں کیا
۷۲	۸۶	تو چو دانی کہ دریں گرد سوارے باشد (حضورِ ملت) ارمغانِ فارسی
۳۷	۲۵	توحید
۱۱۲	۱۴۰	تہذیب
۲۳۷	۲۲۵	تہذیبِ حاضر
۱۱۸	۱۰۶	تیا تڑ
۶۸	۵۵	جان و تن
۱۰۰	۸۶	جاوید سے
۱۱۹	۱۱۵	جاوید کے نام..... خودی کے ساز میں ہے عمر جاویداں.....
۱۵۳	۱۴۷	جاوید کے نام..... دیارِ عشق میں اپنا مقام پیدا کر
۹۹	۱۲۳	جبر و اختیار (حضورِ عالمِ انسانی)
۱۴۹	۱۴۳	جبریل و ابلیس
۱۶۷	۱۶۱	جدائی
۱۳۳	۱۲۲	جدت
۹۴	۸۴	جگنو

۱۳۵	۱۲۳	ضربِ کلیم	جلال و جمال
۱۵۶	۲۰۶	پیامِ مشرق	جلال و گوئے
۳۲۹	۲۰۲	پیامِ مشرق	جلال و ہیگل
۱۳۷	۱۲۷	بانگِ درا	جلوہِ حسن
۴۲	۴۱	جاوید نامہ	جلوہِ سروش (فلکِ قمر)
۱۵۹	۱۴۷	ضربِ کلیم	جمعیتِ اقوامِ مشرق
۱۶۸	۱۵۶	ضربِ کلیم	جمعیتِ اقوام
۱۴۹	۱۹۳	پیامِ مشرق	جمعیتِ الاوام
۱۶۰	۱۴۸	ضربِ کلیم	جمہوریت اس راز کو ایک مردِ فرنگی نے کیا فاش
۱۰۹	۱۳۵	پیامِ مشرق	جمہوریت متاعِ معنی بیگانہ زدوں فطرتاں جوئی؟
۲۶۰	۲۴۷	بانگِ درا	جنگِ یرموک کا ایک واقعہ
۱۱۴	۱۰۱	ضربِ کلیم	جنوں
۱۵۵	۱۴۹	بالِ جبریل	جواب (یورپ سے ایک خط)
۲۷۰	۲۵۷	بانگِ درا	جوابِ خضر (خضر راہ)
۲۱۱	۱۹۹	بانگِ درا	جوابِ شکوہ
۱۰۴	۱۲۹	پیامِ مشرق	جوئے آب
۴۰	۲۸	ضربِ کلیم	جہاد
۱۰۱	۱۲۴	پیامِ مشرق	جہانِ عمل
۱۲۸	۱۱۹	بانگِ درا	چاند اور تارے
۱۸۳	۱۷۱	بانگِ درا	چاند اے چاند! حسن تیرا فطرت کی آبرو ہے
۸۹	۷۸	بانگِ درا	چاند میرے دیرانے سے کوسوں دُور ہے تیرا وطن
۱۰۹	۱۳۵	پیامِ مشرق	چیتانِ شمشیر
۱۷۵	۱۶۹	بالِ جبریل	چیوٹی اور عقاب
۱۶۲	۱۵۶	بالِ جبریل	حال و مقام
۸۸	۱۰۹	پیامِ مشرق	حدی (نغمہ ساربانِ حجاز)

۳۳	۳۹	پس چہ باید	حرفے چند با امت عربیہ
۱۵۴	۱۵۴	جاوید نامہ	حرکت بہ جنت الفردوس (آں سوے افلاک)
۱۷۰	۱۷۱	جاوید نامہ	حرکت بہ کاخ سلاطین مشرق (آں سوے افلاک)
۴۴	۴۳	جاوید نامہ	حرکت بہ وادی یرغمید کہ ملائکہ..... (فلک تمر)
۱۲۵	۱۱۶	بانگِ درا	حسن و عشق
۶۲	۴۹	ارمغان اردو	حسین احمد
۶۲	۵۰	ارمغان اردو	حضرت انسان
۱۸۵	۱۸۸	جاوید نامہ	حضور (آں سوے افلاک)
۱۷	۳	ارمغان فارسی	حضورِ حق
۲۹	۲۱	ارمغان فارسی	حضورِ رسالت
۲۰۸	۱۹۷	بانگِ درا	حضورِ رسالت مآب میں
۸۷	۱۰۵	ارمغان فارسی	حضورِ عالمِ انسانی
۵۷	۶۳	ارمغان فارسی	حضورِ ملت
۸۸	۱۰۸	پیامِ مشرق	حقیقت
۱۲۲	۱۱۲	بانگِ درا	حقیقتِ حسن
۵۵	۵۶	اسرار و رموز	حکایت الماس و زغال
۱۰۱	۱۰۵	اسرار و رموز	حکایت بو عبید و جابان در معنی اخواتِ اسلامیہ
۲۹	۲۸	اسرار و رموز	حکایت دریں معنی کہ مسئلہ فی خودی.....
۱۰۲	۱۰۷	اسرار و رموز	حکایت سلطان مراد و معمار در معنی مساواتِ اسلامیہ اسرار و رموز
۵۶	۵۸	اسرار و رموز	حکایت شیخ و برہمن و مکالمہ گنگا و ہمالہ.....
۴۴	۹۸	اسرار و رموز	حکایت شیر و شہنشاہ عالمگیرؒ
۵۳	۵۴	اسرار و رموز	حکایت طائرے کہ از تنگی بیتاب بود
			حکایت نوجوانے از مر و کہ پیش حضرت سید محمد و علیؑ ہجویری
۵۰	۵۱	اسرار و رموز	رحمت اللہ علیہ آمدہ از ستم اعدا فریاد کرد
۱۵۸	۲۱۱	پیامِ مشرق	حکما

۷۵	۷۴	جاوید نامہ	حکمت خیر کثیر است (فلک عطارد)
۱۰۲	۱۲۵	پیام مشرق	حکمت فرنگ
۸۶	۱۰۶	پیام مشرق	حکمت و شعر
۱۱	۱۵	پس چہ باید	حکمت فرعون
	۹	۱۲	پس چہ باید
۹۰	۷۷	ضرب کلیم	حکومت
۷۱	۷۱	جاوید نامہ	حکومت الہی (فلک عطارد)
۱۵۲	۱۹۹	پیام مشرق	حکیم آئن سٹائن
۹۷	۸۳	ضرب کلیم	حکیم نطشہ
۱۰۳	۱۲۶	پیام مشرق	حور و شاعر
۴۳	۳۱	ضرب کلیم	حیات ابدی
۷۶	۹۴	پیام مشرق	حیات جاوید
	۱۱۲	۱۷۵	زبور عجم
۱۳۲	۱۲۰	ضرب کلیم	خاقانی
۱۶۷	۱۶۱	بال جبریل	خانقاہ
۱۵۹	۲۱۳	پیام مشرق	خرابات فرنگ
۲۶۷	۲۵۵	بانگ درا	خضر راہ
۵۳	۵۷	پس چہ باید	خطاب بہ اقوام سرحد
۱۶۰	۲۱۲	پیام مشرق	خطاب بہ انگلستان
۶۹	۸۱	پس چہ باید	خطاب بہ پادشاہ اسلام اعلیٰ حضرت ظاہر شاہ
۱۹۳	۱۹۷	جاوید نامہ	خطاب بہ جاوید
۱۹۱	۱۸۰	بانگ درا	خطاب بہ جوانان اسلام
۱۴۵	۱۵۴	اسرار و رموز	خطاب بہ محذرات اسلام
۱۱۰	۱۳۸	پیام مشرق	خطاب بہ مصطفیٰ کمال پاشا آیدہ اللہ
۷	۱۰	پس چہ باید	خطاب بہ مہر عالم تاب

۵۳	۳۸	بانگِ درا	خفگانِ خاک سے استفسار
۱۴۶	۱۵۶	اسرار و رموز	خلاصہ مطالب مثنوی در تفسیر سورہ اخلاص
۶۸	۶۸	جاوید نامہ	خلافت آدم (فلک عطار)
۷۵	۸۹	ارمغانِ فارسی	خلافت و ملوکیت (حضور ملت)
۱۰۵	۹۳	ضربِ کلیم	خلوت
۱۵۵	۱۴۳	ضربِ کلیم	خوابگی
۹۳	۷۹	ضربِ کلیم	خوب و زشت
۱۶۶	۱۶۰	بالِ جبریل	خودی
۹۷	۱۲۱	ارمغانِ فارسی	خودی (حضور عالم انسانی)
۶۱	۶۹	ارمغانِ فارسی	خودی (حضور ملت)
۸۸	۷۵	ضربِ کلیم	خودی کی تربیت
۸۹	۷۶	ضربِ کلیم	خودی کی زندگی
۱۵۰	۱۳۸	ضربِ کلیم	خوشامد
۱۶۰	۱۵۴	بالِ جبریل	خوشحال خاں کی وصیت
۹۹	۸۹	بانگِ درا	داغ
۱۶۵	۱۵۳	ضربِ کلیم	دامِ تہذیب
۷۶	۹۲	ارمغانِ فارسی	دخترانِ ملت (حضور ملت)
۲۴	۲۹	پس چہ باید	در اسرارِ شریعت
۴۰	۴۰	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ تربیتِ خودی.....
۲۷	۲۵	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ چوں خودی از عشق و محبت.....
۱۹	۱۵	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ حیاتِ خودی.....
۲۵	۲۳	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ خودی از سوالِ ضعیف میگرد
۶۰	۶۲	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ مقصدِ حیاتِ مسلم.....
۱۶	۱۲	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ اصلِ نظامِ عالم از خودی است.....
۲۱	۱۸	اسرار و رموز	در بیانِ ایں کہ خودی از عشق و محبت.....

۱۱۷	۱۸۶	زبور عجم	در بیان فنون لطیفہ غلاماں..... مصوری
۱۱۷	۱۸۳	زبور عجم	در بیان فنون لطیفہ غلاماں..... موسیقی
۱۱۷	۱۸۳	زبور عجم	در بیان فنون لطیفہ غلاماں
۴۲	۴۸	پس چہ باید	در حضور رسالت مآب
۱۵۹	۱۵۹	جاوید نامہ	در حضور شاہ ہمدان (آں سوے افلاک)
۳۵	۳۴	اسرار و رموز	در حقیقت شعر و اصلاح ادبیات اسلامیہ
۴۶	۴۷	اسرار و رموز	در شرح اسرار اسمائے علی مرتضیٰؑ
۱۲۶	۱۹۳	زبور عجم	در فن تعمیر مردان آزاد
۳۳	۳۲	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ افلاطون یونانی.....
۱۴۰	۱۴۹	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ بقائے نوع از اموست است.....
۱۱۹	۱۲۶	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ پختگی سیرت ملیہ.....
۱۳۳	۱۴۱	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ توسیع حیات ملیہ.....
۱۲۹	۱۳۷	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ جمعیت حقیقی از محکم.....
۱۰۶	۱۱۲	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ چوں ملت محمدیہ.....
۱۲۲	۱۳۰	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ حسن سیرت ملیہ.....
۱۲۶	۱۳۳	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ حیات ملیہ مرکز محسوس منخواہد.....
۱۱۷	۱۲۴	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ در زمانہ انحطاط تقلید.....
۱۴۲	۱۵۲	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ سیدۃ النساء فاطمۃ الزہرا.....
۱۳۷	۱۴۵	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ کمال حیات ملیہ ایں است.....
۹۹	۱۰۳	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ مقصود رسالت محمدیہ.....
۱۱۱	۱۱۷	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ ملت محمدیہ نہایت زمانی ہم ندارد.....
۱۱۴	۱۲۱	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ نظام ملت غیر از آئین صورت.....
۱۰۹	۱۱۵	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ وطن اساس ملت نیست
۹۱	۹۴	اسرار و رموز	در معنی ایں کہ یاس و حزن و خوف.....
۱۰۴	۱۰۹	اسرار و رموز	در معنی حریت اسلامیہ و سر حادثہ کربلا

۸۳	۸۵	اسرار و رموز	در معنی ربط فرو ملت (تمہید)	
۸۵	۸۸	اسرار و رموز	در معنی کہ ملت از اختلاط افراد.....	
۶۶	۵۰	بانگِ درا	در و عشق	
۲۶۵	۲۵۴	بانگِ درا	در یوزہ خلافت	
۷۳	۷۵	اسرار و رموز	و عا..... اے چو جاں اندر و جو عالمی	
۶۷	۸۴	پیامِ مشرق	و عا..... اے کہ از خم خانہ فطرت، بجامِ ریشتی	
۹۳	۹۱	بالِ جبریل	و عا..... ہے یہی مری نماز، ہے یہی میرا وضو	
	۱۰	۴	زبورِ عجم	و عا..... یا رب! درون سینہ دل باخبر بدہ
۲۲۵	۲۱۲	بانگِ درا	و عا..... یا رب! دلِ مسلم کو وہ زندہ تمنا دے	
۷۷	۶۱	بانگِ درا	دل	
۹۵	۱۱۷	ارمغانِ فارسی	دل (حضورِ عالمِ انسانی)	
۵۰	۳۷	ضربِ کلیم	دنیا	
۲۷۷	۲۶۴	بانگِ درا	دنیا کے اسلام (حضر راہ)	
۱۵۸	۱۴۸	بانگِ درا	دوستارے	
۳۰	۲۳	ارمغانِ اردو	دوزخی کی مناجات	
	۷	ندارد	دیا چہ..... خیال من بہ تماشائے آسماں بود است	
۹۹	۸۶	ضربِ کلیم	دین و تعلیم	
۱۲۱	۱۱۸	بالِ جبریل	دین و سیاست	
۶۲	۶۲	جاوید نامہ	دین و وطن (فلکِ عطارد)	
۱۱۲	۱۰۰	ضربِ کلیم	دین و ہنر	
۳۵	۲۳	ضربِ کلیم	ذکر و فکر	
۱۱۴	۱۱۱	بالِ جبریل	ذوق و شوق	
۱۴۳	۱۳۲	ضربِ کلیم	ذوقِ نظر	
۱۸۴	۱۷۲	بانگِ درا	رات اور شاعر	
۱۸۹	۱۷۷	بانگِ درا	رام	

۷۹	۶۳	بانگِ درا	رخصت اے بزمِ جہاں!
۱۴۵	۱۳۴	ضربِ کلیم	رقص
۱۴۴	۱۳۳	ضربِ کلیم	رقص و موسیقی
۸۸	۹۱	اسرار و رموز	رکنِ اولِ توحید (ارکانِ اساسی ملیہ اسلامیہ)
۹۶	۱۰۰	اسرار و رموز	رکنِ دوم رسالت
۱۳۶	۱۳۲	بالِ جبریل	روحِ ارضی آدم کا استقبال کرتی ہے
۶۰	۶۸	پس چہ باید	روحِ حکیم سنائی از بہشت بریں جواب می دہد
۱۴۴	۱۴۴	جاوید نامہ	روحِ ہندوستان نالہ و فریادی کند (فلکِ زحل)
۱۳۳	۱۲۱	ضربِ کلیم	رومی
۶۵	۷۵	ارمغانِ فارسی	رومی (حضورِ ملت)
۲۶	۲۵	جاوید نامہ	زروان کہ روحِ زمان و مکان است.....
۱۳۴	۱۲۹	بالِ جبریل	زمانہ
۸۳	۶۹	ضربِ کلیم	زمانہ حاضر کا انسان
۲۸	۲۷	جاوید نامہ	زمزمہٴ انجم
۲۸	۲۱	ارمغانِ اردو	زمین (عالمِ برزخ)
۳۱	۱۹	ضربِ کلیم	زمین و آسمان
۱۰۱	۱۲۵	پیامِ مشرق	زندگی..... پر سیدم از بلند نگار ہے حیات چیست؟
۲۷۱	۲۵۸	بانگِ درا	زندگی (حضر راہ)
۷۸	۹۶	پیامِ مشرق	زندگی..... شے زارنا لید ابر بہار
۱۰۴	۱۲۸	پیامِ مشرق	زندگی و عمل
۱۸۶	۱۸۶	جاوید نامہ	زندہ رو در رخصت می..... (آں سوے افلاک)
۱۲۱	۱۱۹	جاوید نامہ	زندہ رو در مشکلات خود را..... (فلکِ مشتری)
۷۵	۵۹	بانگِ درا	زہد اور رندی
۱۵۸	۱۵۸	جاوید نامہ	زیارت امیر کبیر حضرت..... (آں سوے افلاک)
۵۹	۵۹	جاوید نامہ	زیارت اور اراجِ جمال الدین..... (فلکِ عطارد)

۲۲۱	۲۰۸	بانگِ درا	ساقی
۱۲۶	۱۲۲	بالِ جبریل	ساقی نامہ.....مُو انیمہ زن کاروان بہار
۹۳	۱۱۵	پیامِ مشرق	ساقی نامہ.....در نشاطِ باغِ کشمیر نوشتہ شد
۸۲	۶۸	ضربِ کلیم	سپنوزا (مقصود)
۱۵۷	۱۴۷	بانگِ درا	ستارہ
۱۵۳	۱۴۶	بالِ جبریل	ستارے کا پیغام
۶۱	۴۸	ارمغانِ اردو	سرا کبر حیدری، صدرِ اعظم حیدرآباد دکن کے نام
۹۲	۸۱	بانگِ درا	سرگزشتِ آدم
۲۷۵	۲۶۲	بانگِ درا	سرماہِ و محنت (نختر راہ)
۱۲۶	۱۱۴	ضربِ کلیم	سرود
۹۸	۹۸	پیامِ مشرق	سرودِ انجم
۱۳۷	۱۲۶	ضربِ کلیم	سرودِ حرام
۱۳۶	۱۲۵	ضربِ کلیم	سرودِ حلال
۵۹	۶۶	پس چہ باید	سفرِ بے غزنی و زیارتِ مزارِ حکیم سنائی
۸۶	۷۲	ضربِ کلیم	سلطانِ ٹیپو کی وصیت
۱۶۰	۱۴۸	ضربِ کلیم	سلطانی جاوید
۴۴	۳۱	ضربِ کلیم	سلطانی
۲۷۳	۲۶۰	بانگِ درا	سلطنت (نختر راہ)
۱۳۱	۱۲۱	بانگِ درا	سلیبی
۱۵۸	۱۵۱	بالِ جبریل	سوال
۱۲۳	۱۱۴	بانگِ درا	سوامی رام تیرتھ
۱۶۵	۱۵۹	بالِ جبریل	سیاست
۱۵۴	۱۴۲	ضربِ کلیم	سیاستِ افرنگ
۳۰	۳۵	پس چہ باید	سیاستِ حاضرہ
۱۶۹	۱۵۷	ضربِ کلیم	سیاسی پیشوا

	۶۸	۵۲	بانگِ درا	سیدی لوحِ تربت
	۱۸۷	۱۷۵	بانگِ درا	سیرِ فلک
	۱۶۴	۱۵۸	بالِ جبریل	سینما
	۲۶۷	۲۵۵	بانگِ درا	شاعر (حضرتِ راہ)
	۷۷	۶۱	بانگِ درا	شاعر..... جوے سرو آفریں آتی ہے کوہِ سار سے
	۲۲۳	۲۱۰	بانگِ درا	شاعر..... قوم گویا جسم ہے، افراد ہیں اعضاے قوم
	۱۳۸	۱۲۷	ضربِ کلیم	شاعر..... مشرق کے نیٹاں میں ہے محتاجِ نفس نئے
	۱۶۸	۱۵۶	ضربِ کلیم	شامِ فلسطین
	۱۷۱	۱۶۵	بالِ جبریل	شاہیں
	۹۵	۱۱۶	پیامِ مشرق	شاہین و ماہی
	۲۳۴	۲۲۲	بانگِ درا	شبلی و حالی
	۲۶۲	۲۴۹	بانگِ درا	شبِ معراج
	۹۷	۱۱۹	پیامِ مشرق	شبِ بنم
	۱۳۱	۱۱۹	ضربِ کلیم	شبِ بنم (صبحِ چمن)
	۲۲۸	۲۱۵	بانگِ درا	شبِ بنم اور ستارے
	۶۵	۶۵	جاوید نامہ	شرق و غرب (فلکِ عطارد)
	۱۱۹	۱۰۷	ضربِ کلیم	شعاعِ امید
	۲۵۰	۲۳۷	بانگِ درا	شعاعِ آفتاب
	۱۴۴	۱۳۲	ضربِ کلیم	شعر
	۱۵۹	۲۱۲	پیامِ مشرق	شعرا
	۶۹	۸۱	ارمغانِ فارسی	شعراے عرب (حضورِ ملت)
	۱۳۹	۱۲۸	ضربِ کلیم	شعرِ عجم
	۲۱۰	۱۹۸	بانگِ درا	شفا خانہ حجاز
	۳۴	۲۲	ضربِ کلیم	شکر و شکایت
	۵۱	۳۸	ضربِ کلیم	شکست

۱۷۴	۱۶۳	بانگِ درا	شکوہ	
۱۹۴	۱۸۳	بانگِ درا	شمع اور شاعر	
۵۵	۴۰	بانگِ درا	شمع و پروانہ	
۵۹	۴۴	بانگِ درا	شمع	
۱۴۹	۱۹۴	پیامِ مشرق	شوہن ہارونیشا	
۱۷۰	۱۶۴	بالِ جبریل	شیخِ مکتب سے	
۱۷	۱۶۸	بالِ جبریل	شیر اور خچر	
۲۶۳	۲۵۱	بانگِ درا	شیکسپیر	
۲۶	۱۴	ضربِ کلیم	صبح	
۱۳۲	۱۴۰	ضربِ کلیم	صبح (صبحِ چمن)	
۱۳۱	۱۱۹	ضربِ کلیم	صبحِ چمن	
	۹۶	۸۵	بانگِ درا	صبح کا ستارہ
۱۶۸	۱۶۸	جاوید نامہ	صحبت با شاعر ہندی برتری ہری (آں سوے افلاک)	
۱۵۰	۱۹۶	پیامِ مشرق	صحبت رفتگان (در عالم بالا)	
۲۷۰	۲۵۷	بانگِ درا	صحرا نوردی (حضر راہ)	
۵۷	۴۲	بانگِ درا	صدائے درد	
۲۷	۲۱	ارمغانِ اردو	صدائے غیب..... گرچہ برہم ہے قیامت (عالمِ برزخ) ارمغانِ اردو	
۲۶	۲۰	ارمغانِ اردو	صدائے غیب..... نے نصیب مار (عالمِ برزخ) ارمغانِ اردو	
۲۳۶	۲۲۴	بانگِ درا	صدیقؑ	
۱۴۳	۱۳۳	بانگِ درا	صقلیہ	
۴۵	۳۳	ضربِ کلیم	صوفی سے	
۶۴	۷۲	ارمغانِ فارسی	صوفی و ملا (حضورِ حق)	
۱۴۵	۱۳۳	ضربِ کلیم	ضبط	
۱۰۸	۱۰۵	بالِ جبریل	طارق کی دعا	
۴۸	۴۸	جاوید نامہ	طاسین زرتشت (فلکِ ترقی)	

۴۶	۴۶	جاوید نامہ	طاسین گوتم (فلک تمر)
۵۳	۵۴	جاوید نامہ	طاسین محمد (فلک تمر)
۵۱	۵۱	جاوید نامہ	طاسین مسیح (فلک تمر)
۹۵	۸۲	ضربِ کلیم	طالب علم
۸۱	۶۶	بانگِ درا	طفل شیر خوار
۱۲۴	۱۱۴	بانگِ درا	طلبِ علی گڑھ کالج کے نام
۲۸۱	۲۶۷	بانگِ درا	طلوعِ اسلام
۱۱۱	۱۳۹	پیامِ مشرق	طیارہ
۲۶	۳۳	جاوید نامہ	عارف ہندی کہ بہ یکے از غار ہائے تمر.....
۱۳۲	۱۲۲	بانگِ درا	عاشق ہر جائی
۲۵	۱۹	ارمغانِ اردو	عالمِ برزخ
۱۴۲	۱۳۰	ضربِ کلیم	عالمِ نو
۱۰۵	۱۰۲	بالِ جبریل	عبدالرحمن اول کا بویا ہوا کھجور کا پہلا درخت.....
۱۴۲	۱۳۲	بانگِ درا	عبدالقادر کے نام
۱۵۵	۱۶۶	اسرار و رموز	عرضِ حالِ مصنف بحضورِ رحمتہ للعالمین
۲۵۱	۲۳۸	بانگِ درا	عرفی
۱۳۶	۱۲۵	بانگِ درا	عشرتِ امروز
۱۱۲	۱۴۰	پیامِ مشرق	عشق..... آں حرفِ دلِ فروز کہ راز است و راز نیست
۹۹	۱۲۲	پیامِ مشرق	عشق..... عشق چو بہ جستجو قدم زد
۱۰۸	۱۳۳	پیامِ مشرق	عشق..... عقلے کہ جہاں سوزد، یک جلوہ بیابا کش
۷۳	۵۷	بانگِ درا	عشق اور موت
۹۴	۸۱	ضربِ کلیم	عصر حاضر
۷۸	۹۵	ارمغانِ فارسی	عصر حاضر (حضور ملت)
۵۶	۴۱	بانگِ درا	عقل و دل..... عقل نے ایک دن یہ دل سے کہا
۵۲	۳۹	ضربِ کلیم	عقل و دل..... ہر خاک کی ونوری پہ حکومت ہے خرد کی

۳۸	۲۶	ضربِ کلیم	علم اور دین
۳۲	۲۰	ضربِ کلیم	علم و عشق
۱۰۶	۹۴	ضربِ کلیم	عورت..... وجودِ زن سے تصویر کائنات میں رنگ
۱۰۹	۹۷	ضربِ کلیم	عورت..... جو ہر مرد عیاں ہوتا ہے بے منتِ غیر
۱۰۸	۹۶	ضربِ کلیم	عورت اور تعلیم
۱۰۷	۹۵	ضربِ کلیم	عورت کی حفاظت
۳۹	۲۵	بانگِ درا	عہدِ طفلی
۲۲۶	۲۱۳	بانگِ درا	عید پر شعر لکھنے کی فرمائش کے جواب میں
۱۹۲	۱۸۱	بانگِ درا	غزّہ شوال یا ہلالِ عید
۱۸۵	۱۸۷	جاوید نامہ	غزل زندہ رُود (آں سوے افلاک)
۸۴	۸۳	جاوید نامہ	غزل زندہ رُود (فلک عطارد)
۲۳۰	۲۱۷	بانگِ درا	غلام قادر روہیلہ
۱۷۰	۱۵۸	ضربِ کلیم	غلاموں کی نماز
۱۵۵	۱۴۴	ضربِ کلیم	غلاموں کے لیے
۱۰۸	۱۳۴	پیامِ مشرق	غلامی
۱۱۰	۱۳۷	پیامِ مشرق	غنی کشمیری
۲۲۷	۲۱۴	بانگِ درا	فاطمہ بنت عبد اللہ
۱۴۱	۱۳۱	بانگِ درا	فراق
۲۵۸	۲۴۴	بانگِ درا	فردوس میں ایک مکالمہ
۱۱۲	۱۰۹	بالِ جبریل	فرشتوں کا گیت
۱۳۶	۱۳۱	بالِ جبریل	فرشتے آدم کو جنت سے رخصت کرتے ہیں
۱۱۳	۱۰۹	بالِ جبریل	فرمانِ خدا (فرشتوں کا گیت)
۹۳	۹۲	جاوید نامہ	فرورفتن بددیاے زہرہ..... (فلک زہرہ)
۱۴۵	۱۴۶	جاوید نامہ	فریادِ یکے از زورق نشینانِ قلم خونیں (فلک زحل)
۷۳	۹۱	پیامِ مشرق	فصل بہار

۱۶۶	۱۶۰	بالِ جبریل	فقر..... ایک فقر سکھاتا ہے صیاد کو پتھیری
۱۶	۲۰	پس چہ باید	فقر..... چیت فقر اے بندگان آب و گل
۶۳	۵۰	ضربِ کلیم	فقر و راہی
۴۲	۳۰	ضربِ کلیم	فقر و ملوکیت
۸۲	۶۸	ضربِ کلیم	فلاطون (مقصود)
۱۷۱	۱۵۹	ضربِ کلیم	فلسطینی عرب سے
۵۵	۴۲	ضربِ کلیم	فلسفہ
۱۶۶	۱۵۵	بانگِ درا	فلسفہ غم
۱۵۰	۱۹۵	پیامِ مشرق	فلسفہ و سیاست
۱۵۴	۱۴۸	بالِ جبریل	فلسفہ و مذہب
۱۷۰	۱۶۴	بالِ جبریل	فلسفی
۵۷	۵۷	جاوید نامہ	فلکِ عطارد
۳۱	۲۹	جاوید نامہ	فلکِ قمر
۱۳۹	۱۳۹	جاوید نامہ	فلکِ زحل
۸۵	۸۵	جاوید نامہ	فلکِ زہرہ
۹۹	۹۹	جاوید نامہ	فلکِ مرتخ
۱۱۵	۱۱۳	جاوید نامہ	فلکِ مشتری
۱۳۰	۱۱۸	ضربِ کلیم	فتونِ لطیفہ
۱۳۸	۱۲۷	ضربِ کلیم	فوارہ
۵۳	۴۰	ضربِ کلیم	قبر
۲۷	۲۰	ارمغانِ اردو	قبر..... آہ اے عالمِ برزخ)
۲۵	۱۹	ارمغانِ اردو	قبر..... اے مردہ صد سالہ (عالمِ برزخ)
۲۲۲	۲۰۹	بانگِ درا	قربِ سلطان
۱۶۱	۲۱۵	پیامِ مشرق	قسمت نامہ سرمایہ دار و مزدور
۱۵۶	۱۵۶	جاوید نامہ	قصر شرف النساء (آں سوے افلاک)

۹۱	۱۱۲	پیامِ مشرق	قطرہ آب
۷۹	۷۹	بالِ جبریل	قطرہ..... اندازِ بیاں گر چہ بہت شوخ نہیں ہے
	۱۳۴	زبورِ عجم	قطرہ..... بہ سوادِ دیدہ تو نظر آفریدہ ام من
۱۷۶	۱۷۰	بالِ جبریل	قطرہ..... فطرتِ مری مانند کیم سحری ہے
۱۷۶	۱۷۰	بالِ جبریل	قطرہ..... کل اپنے مریدوں سے کہا پیرمغاں نے
۱۷۳	۱۶۲	بانگِ درا	قطرہ..... کل ایک شور یہ خواب گاؤں ہی پہ.....
۱۴۲	۱۴۲	جاوید نامہ	قلمِ خونیں (فلکِ زحل)
۵۴	۴۱	ضربِ کلیم	قلمِ درکی پہچان
۱۴۶	۱۵۶	اسرار و رموز	قل هو اللہ احد (خلاصہ مطالبِ مشنوی در تفسیر سورہ اِخْلَاص)
۷۹	۶۵	ضربِ کلیم	قم باذنِ اللہ
۶۶	۷۵	پس چہ باید	قندھار و زیارتِ خرقہ مبارک
۴۱	۲۹	ضربِ کلیم	قوت اور دین
۱۰۴	۱۰۱	بالِ جبریل	قید خانے میں معتد کی فریاد
۱۴۹	۱۳۷	ضربِ کلیم	کارل مارکس کی آواز
۵۶	۴۳	ضربِ کلیم	کافر و مومن
۸۵	۱۰۴	پیامِ مشرق	کبر و ناز
۸۴	۱۰۳	پیامِ مشرق	کرمِ کتابی
۹۶	۱۱۷	پیامِ مشرق	کرمکِ شبِ تاب..... شنیدم کرمکِ شبِ تاب می گفت پیامِ مشرق
۸۶	۱۰۶	پیامِ مشرق	کرمکِ شبِ تاب..... یک ذرہ بے مایہ متاعِ نفس.....
۱۰۷	۱۳۲	پیامِ مشرق	کشمیر
۲۵۴	۲۴۰	بانگِ درا	کفر و اسلام
۱۲۷	۱۱۸	بانگِ درا	کلی
۱۰۵	۹۴	بانگِ درا	کنارِ راوی
۱۳۲	۱۲۴	بانگِ درا	کوششِ ناتمام
۱۲۶	۱۱۷	بانگِ درا	کی گود میں بلی دیکھ کر

۱۲۰	۱۱۶	بالِ جبریل	گداؤی	
۱۰۶	۱۰۶	جاوید نامہ	گردش در شہر مرغدین (فلک مرتج)	
۶۷	۵۱	بانگِ درا	گل پڑمردہ	
۶۷	۸۳	پیامِ مشرق	گل تختیں	
۳۷	۲۴	بانگِ درا	گل رنگیں	
	۸۱	۱۴۳	زبورِ عجم	گلشنِ راز، جدید
۱۶۳	۱۵۱	ضربِ کلیم	گلہ	
۱۵۸	۱۴۹	بانگِ درا	گورستانِ شاہی	
	۱۲	۱۷	لا الہ الا اللہ... نکتہ می گویم از مردانِ حال پس چہ باید	
۲۷	۱۵	ضربِ کلیم	لا الہ الا اللہ... خودی کا سر نہاں، لا الہ الا اللہ	
۱۶۴	۱۵۲	ضربِ کلیم	لا دین سیاست	
۷۶	۶۳	ضربِ کلیم	لا وِالا	
۸۵	۱۰۵	پیامِ مشرق	لالہ	
۱۲۴	۱۲۱	بالِ جبریل	لالہ صحرا	
۶۸	۵۵	ضربِ کلیم	لا ہور و کراچی	
۱۵۱	۱۶۲	اسرار و رموز	لم یلد و لم یولد (خاصہ مطالبِ مثنوی در تفسیر سورہ اخلاص)	
۱۶۹	۱۶۳	بالِ جبریل	لہو	
۱۰۹	۱۰۶	بالِ جبریل	لینن (خدا کے حضور میں)	
۵۱	۳۶	بانگِ درا	ماں کا خواب	
۱۷۳	۱۶۷	بالِ جبریل	ماہِ نفسیات سے	
۶۹	۵۳	بانگِ درا	ماہِ نو	
۹۰	۸۹	جاوید نامہ	مجلسِ خدایانِ اقوامِ قدیم (فلکِ زہرہ)	
۲۲۹	۲۱۶	بانگِ درا	محاصرہٴ آذر نہ	
۹۳	۹۷	اسرار و رموز	محاوَرہٴ تیر و شمیر	
۷۸	۹۷	پیامِ مشرق	محاوَرہٴ علم و عشق	

۱۵۴	۲۰۴	مجاورہ مابین حکیم فرسوی اگسٹس کوٹ و مرد مردور پیام مشرق
۹۲	۱۱۴	مجاورہ مابین خدا اور انسان پیام مشرق
۱۵۲	۱۴۶	محبت..... شہید محبت نہ کافر، نہ غازی بال جبریل
۱۲۱	۱۱۱	محبت..... عروس شب کی زلفیں تھیں ابھی نا آشنا خم سے بانگِ درا
۱۷۴	۱۶۴	محراب گل افغان کے افکار ضربِ کلیم
۶۸	۶۸	محکمات عالم قرآنی (فلک عطارد) جاوید نامہ
۵۹	۴۶	محمد علی باب ضربِ کلیم
۱۴۹	۱۱۷	مخلوقات ہنر ضربِ کلیم
۹۶	۸۳	مدرسہ ضربِ کلیم
۶۱	۴۸	مدنیّت اسلام ضربِ کلیم
۲۶۱	۲۴۸	مذہب..... اپنی ملت پر قیاس اتوا م مغرب میں نہ کر بانگِ درا
۲۵۹	۲۴۶	مذہب..... تعلیم پر فلسفہ مغربی ہے یہ بانگِ درا
۱۲۳	۱۹۰	مذہب غلاماں زبور عجم
۴۰	۴۰	مرحلہ اول اطاعت (در بیان این کہ تربیت خودی.....) اسرار و رموز
۴۲	۴۲	مرحلہ دوم ضبط نفس (در بیان این کہ تربیت خودی.....) اسرار و رموز
۴۴	۴۴	مرحلہ سوم نیابت الہی (در بیان این کہ تربیت خودی.....) اسرار و رموز
۵۶	۴۳	مردانِ خدا ضربِ کلیم
۱۴۱	۱۲۹	مردِ بزرگ ضربِ کلیم
۲۱	۲۶	مردِ حُر پس چہ باید
۱۰۴	۹۲	مردِ فرنگ ضربِ کلیم
۷۳	۶۰	مردِ مسلمان ضربِ کلیم
۲۵	۱۹	مردہ اپنی قبر سے (عالم برزخ) ارمغانِ اروو
۱۳۴	۱۲۲	مرزا بیدل ضربِ کلیم
۳۹	۲۶	مرزا غالب بانگِ درا
۹۳	۸۰	مرگِ خودی ضربِ کلیم

۵۶	۶۱	مسافر وارویں شود پشہر کامل و حاضری می شود بخنخورا علی حضرت شہید پس چہ باید
۴۹	۵۳	مسافر پس چہ باید
۵۲	۳۹	مستی کردار ضرب کلیم
۹۵	۹۳	مسجد قرطبہ بالِ جبریل
۱۱۷	۱۰۵	مسجد قوت الاسلام ضرب کلیم
۳۱	۲۴	مسعود مرحوم ارمغان اردو
۲۰۷	۱۹۵	مسلم بانگِ درا
۲۵۶	۲۴۲	مسلمان اور تعلیم جدید بانگِ درا
۳۲	۲۰	مسلمان کا زوال ضرب کلیم
۱۵۶	۱۵۰	مسلوینی..... ندرتِ فکر و عمل کیا شے ہے، ذوقِ انقلابِ بالِ جبریل
۱۶۱	۱۴۹	مسلوینی..... کیا زمانے سے نرالا ہے مسلوینی کا جرم! ضرب کلیم
۱۵۴	۱۴۲	مشرق ضرب کلیم
۱۷۲	۱۶۰	مشرق و مغرب ضرب کلیم
۸۴	۷۱	مصلحین مشرق ضرب کلیم
۱۳۵	۱۲۴	مصور ضرب کلیم
۲۹	۱۷	معراج ضرب کلیم
۲۹	۲۲	معزول شہنشاہ ارمغان اردو
۸۵	۷۱	مغربی تہذیب ضرب کلیم
۱۵۱	۱۵۱	مقام حکیم المانوی نطشہ (آں سوے افلاک) جاوید نامہ
۸۲	۶۸	منقصود ضرب کلیم
۷۰	۵۷	مکہ و جنیوا ضرب کلیم
۱۲۱	۱۱۷	ملا اور بہشت بالِ جبریل
۴۵	۳۴	ملا زادہ ضیغم لولابی کشمیری کا بیاض ارمغان اردو
۳۶	۲۴	ملاے حرم ضرب کلیم
۶۴	۷۳	مناجات مرد شوریدہ درویرانہ غزنی پس چہ باید

۹	۷	جاوید نامہ	مناجات
۱۵۰	۱۳۹	ضربِ کلیم	مناصب
۷۸	۶۴	ضربِ کلیم	موت
۹۹	۱۲۳	ارمغانِ فارسی	موت (حضورِ عالمِ انسانی)
۱۹۰	۱۷۸	بانگِ درا	موٹر
۷۸	۶۲	بانگِ درا	موجِ دریا
۱۴۳	۱۳۱	ضربِ کلیم	موسیقی
۱۵۷	۲۰۹	پیامِ مشرق	موسیو لینن و قیصر ولیم
۵۸	۴۵	ضربِ کلیم	مومن
۵۷	۴۴	ضربِ کلیم	مہدی برحق
۷۲	۵۹	ضربِ کلیم	مہدی
۹۴	۸۱	ضربِ کلیم	مہمانِ عزیز
۱۵۷	۲۰۸	پیامِ مشرق	میخانہ فرنگ
۲۳۲	۲۲۰	بانگِ درا	میں اور تو..... مذاقِ دید سے نا آشنا نظری ہے مری
۲۶۴	۲۵۲	بانگِ درا	میں اور تو..... نہ سلیقہ مجھ میں کلیم کا، نہ قرینہ تجھ میں خلیل کا
۱۵۹	۱۵۳	بالِ جبریل	نادر شاہ افغان
۲۲	۱۰	ضربِ کلیم	ناظرین سے
۱۳۷	۱۳۷	جاوید نامہ	نالہ ابلیس (فلکِ مشتری)
۸۸	۷۷	بانگِ درا	نالہ فراق
۱۰۶	۱۳۱	پیامِ مشرق	نامہ عالمگیر
۲۵۳	۲۳۹	بانگِ درا	نانک
۶۹	۵۶	ضربِ کلیم	نبوت
۱۵۵	۱۴۹	بالِ جبریل	نیپولین کے مزار پر
۸۲	۱۰۱	پیامِ مشرق	نسیم صبح
۱۲۷	۱۱۵	ضربِ کلیم	نسیم و شبنم

۱۲۴	۱۲۰	نصیحت..... بچہ شاہین سے کہتا تھا عقاب سال خورد	بالِ جبریل
۱۸۸	۱۷۶	نصیحت..... میں نے اقبال سے ازراہ نصیحت یہ کہا	بانگِ درا
۱۶۶	۱۵۴	نصیحت..... اک رُفِزنگی نے کہا اپنے پسر سے	ضربِ کلیم
۹۱	۹۱	نغمہ بعل (فلک زہرہ)	جاوید نامہ
۱۷	۱۶	نغمہ ملائک	جاوید نامہ
۱۷۲	۱۶۱	نفسیاتِ حاکی	ضربِ کلیم
۱۶۹	۱۵۸	نفسیاتِ غلامی..... سخت باریک ہیں امراضِ اُم.....	ضربِ کلیم
۱۵۲	۱۴۰	نفسیاتِ غلامی..... شاعر بھی ہیں پیدا، ملا بھی، حکما بھی	ضربِ کلیم
۶۶	۵۳	کلمتِ توحید	ضربِ کلیم
۱۲۳	۱۱۱	نگاہِ شوق	ضربِ کلیم
۱۱۶	۱۰۴	نگاہ	ضربِ کلیم
۵۰	۳۷	نماز	ضربِ کلیم
۱۳۳	۱۳۴	نمودارِ شدنِ خواجہ اہلِ فراقِ ابلیس (فلکِ مشتری)	جاوید نامہ
۹۶	۹۷	نمودارِ شدنِ درویشِ سودانی (فلکِ زہرہ)	جاوید نامہ
۱۷۵	۱۷۵	نمودارِ می شود روحِ ناصر..... (آں سوے افلاک)	جاوید نامہ
۱۶۴	۱۵۳	نمودِ صبح	بانگِ درا
۱۱۹	۱۱۷	نوائے حلاج (فلکِ مشتری)	جاوید نامہ
۴۳	۴۲	نوائے سروش (فلکِ ثمر)	جاوید نامہ
۱۲۱	۱۱۸	نوائے طاہرہ (فلکِ مشتری)	جاوید نامہ
۱۲۰	۱۱۷	نوائے غالب (فلکِ مشتری)	جاوید نامہ
۱۳۴	۱۲۴	نوائے غم	بانگِ درا
۱۶۱	۲۱۶	نوائے مزدور	پیامِ مشرق
۷۲	۸۹	نوائے وقت	پیامِ مشرق
۲۲۴	۲۱۱	نویدِ صبح	بانگِ درا
۸۴	۱۰۳	نہنگِ با بچہ خویش (حضورِ ملت)	ارمغانِ فارسی

۹۸	۸۸	بانگِ درا	نیا شوالا
۴۰	۳۸	جاوید نامہ	نہ تائخن از عارف ہندی (فلک تہر)
۱۵۱	۱۹۸	پیام مشرق	نیٹشا..... از سستی عناصر انساں دیش پیید
۱۵۳	۲۰۱	پیام مشرق	نیٹشا..... گرنوا خواہی ز پیش اوگریز
۲۳۸	۲۲۶	بانگِ درا	والدہ مرحومہ کی یاد میں
۱۲۶	۱۱۴	ضربِ کلیم	وجود
۵۱	۳۸	ضربِ کلیم	وحی
۱۲۹	۱۲۰	بانگِ درا	وصال
۱۷۱	۱۶۰	بانگِ درا	وطنیت
۱۵۳	۱۶۴	اسرار و رموز	ولم یکن لہ کفو احد (غلام مطالب مثنوی در تفسیر سورۃ اِخْلَاف)
۱۷۲	۱۶۶	بالِ جبریل	ہارون کی آخری نصیحت
۱۰۶	۱۰۳	بالِ جبریل	ہسپانیہ
۶۸	۸۴	پیام مشرق	ہلالِ عمید
۳۵	۲۱	بانگِ درا	ہمالہ
۲۶۶	۲۵۴	بانگِ درا	ہمایوں
۵۰	۳۵	بانگِ درا	ہمدردی
۹۷	۸۷	بانگِ درا	ہندوستانی بچوں کا قومی گیت
۴۸	۳۵	ضربِ کلیم	ہندی اسلام
۳۸	۲۶	ضربِ کلیم	ہندی مسلمان
۹۱	۷۷	ضربِ کلیم	ہندی مکتب
۱۴۰	۱۲۸	ضربِ کلیم	ہنرورانِ ہند
۱۵۵	۲۰۵	پیام مشرق	ہینگل
۱۷۳	۱۶۷	بالِ جبریل	یورپ
۱۶۱	۱۴۹	ضربِ کلیم	یورپ اور سوریا
۱۵۱	۱۳۹	ضربِ کلیم	یورپ اور یہود

۱۵۵ ۱۴۸

بالِ جبریل

یورپ سے ایک خط

حوالہ جات:

- ۱۔ بی اے منصور، ۱۹۵۰ء کلید اقبال، لاہور: تومی کتب خانہ
- ۲۔ شاہد محمد حنیف، ۱۹۷۳ء وما بعد، اشاریہ کلیات اردو، لاہور: شیخ غلام علی اینڈ سنز
- ۳۔ _____ اشاریہ کلیات فارسی، لاہور: شیخ غلام علی اینڈ سنز
- ۴۔ باقر ڈاکٹر محمد، ۱۹۷۵ء اشاریہ ہای آثار منظوم اقبال، لاہور: پنجابی ادبی اکیڈمی
- ۵۔ شبلی، ڈاکٹر صدیق، ریاض، ڈاکٹر محمد، ۱۹۷۷ء، کشف الابیات اقبال فارسی، اسلام آباد: مرکز تحقیقات ایران و پاکستان
- ۶۔ شبلی، ڈاکٹر صدیق، ۱۹۷۷ء، اشاریہ کلام اقبال، لائل پور: کتاب مرکز
- ۷۔ عسکر، داؤد، ۱۹۷۹ء، جوئے شبیر، کراچی: رشید اینڈ سنز،
- ۸۔ حسرت محمد یونس، ۱۹۸۶ء، کلید اقبال، لاہور: اقبال اکادمی پاکستان
- ۹۔ بیگم، زہیدہ، ۱۹۹۶ء، اشاریہ کلام اقبال فارسی، لاہور: بزم اقبال
- ۱۰۔ رفیق، یاسین، ۲۰۰۱ء، اشاریہ کلام اقبال اردو، لاہور: اقبال اکادمی پاکستان
- ۱۱۔ رضا، احمد، ۲۰۰۵ء، کلید کلیات اقبال اردو، لاہور: ادارہ اہل قلم
- ۱۲۔ _____، سن، کشف کلیات اقبال فارسی، لاہور: ادارہ اہل قلم
- ۱۳۔ نسرین، سمیرا، ۲۰۰۶ء، اشاریہ کلیات باقیات شعر اقبال، لاہور: اقبال اکادمی پاکستان،
- ۱۴۔ تنولی، طاہر حمید، ڈاکٹر، ۲۰۱۰ء، جوئے رواں، لاہور: اقبال اکادمی پاکستان،
- ۱۵۔ _____، ۲۰۱۱ء، شعر دلاویز، لاہور: اقبال اکادمی پاکستان

〰〰

Abstract

Allama Iqbal is a great poet and research and criticism is being done on his thoughts all over the world. Several indexes are compiled upon Iqbal's Urdu and Persian poetry consisted of words, phrases, metaphors, topics, lines and verses. Certainly, these indexes are very beneficial for the readers and researchers of Iqbal's poetry. If any Urdu or Persian poem is to be searched, these books do not prove to be helpful, so I compiled this index of Iqbal's poems in accordance to the wish of Dr. Rafi-ud-Din Hashmi. Sub titles of poems are also mentioned along with title of poem in bracket, and starting lines are mentioned along with the poems having same title.

Keywords: Iqbal, Index, Poetry, Verses.